

STORTINGET

Innst. 306 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 62 L (2025–2026)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (oppfølging av Stortingets vedtak om økt fribeløp for uføre)

Til Stortinget

Innledning

Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmes forslag til lovendringer om økt fribeløp for uføre.

Økt fribeløp innebærer at uføre kan tjene mer uten at uføretrygd eller uførepensjon blir redusert. Forslaget er en oppfølging av Stortingets budsjettvedtak for 2026, samt oppfølging av vedtak nr. 70 av 5. desember 2025.

Dette innebærer at fribeløpet nå skal økes fra 0,4 G til 1 G. Uføre skal ha en ventetid på to år fra uføretrygden innvilges før dette nivået på fribeløpet skal gjelde. I den perioden skal fribeløpet være på 0,4 G.

Forslaget omfatter endringer i:

- lov om folketrygd § 12-14,
- lov om Statens pensjonskasse § 29,
- lov om pensjonsordning for sykepleiere § 15,
- lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 12
- lov om tjenestepensjon § 8-9.

I tillegg foreslås det endring i folketrygdloven § 10-5 om stønad til bedring av funksjonsevnen i arbeidsliv

et (hjelpemidler) for å unngå at økt fribeløp gjør at uføre får svekket tilgang til hjelpemidler i arbeidslivet.

Det vises til proposisjonens kapittel 2 der bakgrunnen for lovforslagene er beskrevet.

Det er ikke identifisert EØS-rettslige forpliktelser eller andre internasjonale forpliktelser endringene kan komme i konflikt med.

Det vises til proposisjonens kapittel 3 der det er detaljert redegjort for gjeldende rett, bakgrunn for gjeldende rett samt departementets vurderinger når det gjelder forslaget om økt fribeløp, slik at uføre kan tjene mer uten at uføretrygden blir redusert. Det foreslås at det gis hjemmel til å fastsette overgangsregler i forskrift.

Når det gjelder uførepensjon fra tjenestepensjonsordninger, er dette gjort greie for i proposisjonens kapittel 4, herunder gjelden rett – både for offentlig og privat pensjon samt departementets vurderinger. Det er Finansdepartementet som har ansvaret for lov om tjenestepensjon i privat sektor.

Det vises til proposisjonens kapittel 5 der gjeldende rett samt departementets vurderinger når det gjelder endring for å sikre at personer som mottar uføretrygd, fortsatt har samme rett til hjelpemidler i arbeidslivet, er beskrevet. Det foreslås her å innføre en regel om at personer som mottar uføretrygd med en uføregrad på 100 pst., fortsatt kan få arbeidshjelpemidler dersom det er sannsynlig at inntekten vil overstige 0,4 G.

Ikrafttredelse

I vedtaket fra Stortinget er det presisert at endringene skal tre i kraft 1. oktober 2026, med virkning fra 1. januar 2026.

I utgangspunktet ville det vært mest hensiktsmessig om økningen av fribeløpet trådte i kraft 1. januar i et ka-

lenderår. Dette fordi uføretrygd fra folketrygden og uførepensjon fra tjenestepensjonsordninger reduseres mot inntekt på årsbasis.

For at Arbeids- og velferdsetaten og offentlige og private tjenestepensjonsleverandører skal ha nødvendig tid til å gjennomføre endringene, ville dette bety at endringene tidligst kan tre i kraft 1. januar 2027.

Bakgrunnen for at Stortinget vedtok at økningen i fribeløpet skal iverksettes 1. oktober 2026, er at Arbeids- og velferdsetaten vil kunne gjøre nødvendige tilpasninger i sine systemer for beregning av uføretrygd fra folketrygden fra dette tidspunktet. Det legges til grunn at økt fribeløp også for uførepensjoner kan kreve omfattende endringer i systemene til offentlige og private tjenestepensjonsleverandører. Det tas forbehold om at omregningen av løpende uførepensjoner kan bli forsinket. Dersom tilpasningene ikke fullt ut er på plass til 1. oktober 2026, kan det bli behov for å justere utbetalinger i etterkant. Det foreslås derfor å overlate til Kongen å beslutte ikraftsettingstidspunktet. Selv om endringene i folketrygdloven trer i kraft 1. oktober 2026, kan derfor Kongen fastsette at endringene i de andre lovene trer i kraft på et senere tidspunkt. I alle tilfeller skal endringene i reglene om uførepensjon fra tjenestepensjonsordninger, i likhet med endringene i folketrygdloven, gis virkning fra 1. januar 2026.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Helårsvirkningen av endringen i fribeløpet for uføretrygd er anslått til en utgiftsøkning til uføretrygd på 762 mill. kroner, regnet for 2026. I tråd med den allerede vedtatte budsjettbevilgningen anslås ikrafttredelse 1. oktober 2026 å medføre en utgiftsøkning på om lag 191 mill. kroner i 2026.

I 2027 vil endringen ha virkning på løpende ytelser i hele kalenderåret, samtidig som det skal gjennomføres etteroppgjør med etterbetalinger for 2026. Utgiftsøkningen til uføretrygd i 2027 anslås til drøyt 1,3 mrd. kroner. Fra 2028 vil endringen gi normal helårsvirkning, og den årlige utgiftsøkningen anslås fra da av til om lag 0,8 mrd. kroner.

Administrative merutgifter i Arbeids- og velferdsetaten er anslått til 6 mill. kroner i 2026, i tråd med den vedtatte budsjettbevilgningen. Deretter er de administrative merkostnadene anslått til om lag 1 mill. kroner årlig.

For uførepensjon fra Statens pensjonskasse er merutgiftene anslått til 6,9 mill. kroner. De administrative merkostnadene for Statens pensjonskasse for å gjennomføre endringen anslås på usikkert grunnlag til om lag 10 mill. kroner i 2026. Det antas på usikkert grunnlag at konsekvensene samlet for kommunale tjenestepen-

sjonsordninger vil være i samme størrelsesorden som for Statens pensjonskasse.

Alle budsjettanslagene gjelder for atferdsendringer. På kort sikt antas dette å gi et relativt godt bilde. Økt fribeløp kan påvirke hvor mye uføre arbeider ved siden av uføreytelser, antallet personer som får uføreytelser, og hvordan uføreytelsene graderes. De økonomiske konsekvensene over tid kan derfor bli annerledes, avhengig av hvordan atferden påvirkes av regelendringene.

Forslaget til endring i folketrygdloven § 10-5 viderefører den gjeldende terskelen for når uføre kan gis hjelpemidler i arbeidslivet. Forslaget har derfor ikke økonomiske konsekvenser. Forslaget har heller ikke administrative konsekvenser av betydning.

Komiteens behandling

Som ledd i komiteens behandling ble det åpnet for skriftlig høring. Komiteen mottok fire innspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Vidar Kjølmoen, Morten Sandanger, Agnes Nærland Viljugrein og Elise Waagen, fra Fremskrittspartiet, Bjørnar Laabak, Julia Brännström Nordtug, Morten Wold og Sebastian Saltrø Ytrevik, fra Høyre, Amalie Gunnufsen og Anna Molberg, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Marian Hussein, og fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, viser til Prop. 62 L (2025–2026) Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover. Komiteen viser til at det i proposisjonen blir fremmet forslag til lovendringer om økt fribeløp for uføre. Komiteen viser videre til av forslaget er en oppfølging av Stortingets budsjettvedtak for 2026, samt oppfølging av vedtak nr. 70 av 5. desember 2025.

Komiteen viser til at forslaget omfatter endringer i folketrygdloven § 12-14, lov om Statens pensjonskasse § 29, lov om pensjonsordning for sykepleiere § 15, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 12 og lov om tjenestepensjon § 8-9. I tillegg foreslås det endring i folketrygdloven § 10-5 om stønad til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet (hjelpemidler) for å unngå at økt fribeløp gjør at uføre får svekket tilgang til hjelpemidler i arbeidslivet.

Komiteen viser til at forslaget om økt fribeløp gir uføre større frihet, styrker deres mulighet til å delta i arbeid og bedrer mulighetene til å jobbe uten å få redusert uføretrygd. Komiteen viser til at forslaget innebærer

at fribeløpet økes fra dagens 0,4 G til 1 G, med virkning fra 1. januar 2026.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, støtter det fremlagte lovforslaget. Flertallet viser til budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne om statsbudsjettet for 2026, der partiene ble enige om å øke fribeløpet for uføre opp til 1 G fra 1. oktober 2026, gitt at den uføretrygdene har mottatt uføretrygd i to år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet flere ganger har tatt til orde for å heve fribeløpet for uføre til en mer riklig størrelse.

Disse medlemmer er kjent med at mange uføre i dag er redde for å jobbe for mye i gode helseperioder, fordi de opplever usikkerhet knyttet til avkortingsregler og mulige tilbakebetalingskrav. For en ufør person med lav inntekt kan det være vanskelig å håndtere store og uventede tilbakebetalingskrav på slutten av året, selv om de har tjent på å jobbe underveis.

Disse medlemmer viser til at departementet skriver at endringen på kort sikt trolig vil være positiv, ved å få flere uføre til å utnytte restarbeidsevnen sin. Samtidig oppgir departementet at endringen på lang sikt kan føre til at flere blir 100 pst. uføre, fremfor 80 eller 90 pst. uføre.

Disse medlemmer støtter lovforslagene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett for 2026, der det foreslås en ny avkortingsmodell for uføretrygd, hvor fribeløpet på 0,4 G beholdes, samtidig som det innføres halvert avkorting opp til 1,2 G. På denne måten kan uføre som jobber, beholde mer av egen inntekt. Disse medlemmer mener samtidig det er viktig å holde fast ved arbeidslinjen og vil sikre at det alltid lønner seg å jobbe. Disse medlemmer peker på at Høyres mål med den foreslåtte modellen er å motivere flere til å prøve seg mer i arbeidslivet. Da er det viktig å fjerne tersklene for å jobbe mer enn dagens fribeløp. Disse medlemmer fremhever viktigheten av at den uføre skal kunne tilpasse seg sin egen arbeidsevne og systemet. Disse medlemmer viser videre til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for 2026 foreslår at summen av uføretrygd og barnetillegg ikke skal utgjøre mer enn 95 pst. av tidligere inntekt. Dette var en endring regjeringen Solberg innførte fra 2016 som ble fjernet av regjeringen. Disse medlemmer viser til at det er viktig å sørge for en anstendig inntekt for uføretrygdene, men samtidig bør ikke tilleggene utgjøre så mye at de som er syke eller har vært syke, går ned i inntekt dersom de kan og vil gå ut i jobb igjen. Det skal alltid lønne seg å jobbe.

Disse medlemmer mener en økning av fribeløpet til 1 G vil svekke arbeidslinjen og at det for noen som jobber ved siden av uføretrygden, vil lønne seg mer å være 100 pst. ufør enn å gå over til gradert uføretrygd.

Disse medlemmer viser videre til Stortingets behandling av Innst. 261 S (2022–2023), jf. Representantforslag 136 S (2022–2023) fra representanter fra Rødt om at det skal lønne seg å jobbe, også når man går på trygd. Disse medlemmer merker seg at statsråden fra Arbeiderpartiet i svarbrevet skriver følgende om å øke fribeløpet:

«Jeg er enig med representantene i at det skal lønne seg å jobbe når man går på trygd, men jeg mener ikke at det skal lønne seg mer å kombinere jobb og trygd enn å bli stående i eller jobbe i en fulltidsstilling. Det skal også være mer lønnsomt for de som ikke kan stå i full stilling å søke om gradert uføretrygd enn full uføretrygd. Regjeringens hovedfokus er å hindre at personer støtes ut av arbeidslivet, og uføreordningen må støtte opp om dette.»

Disse medlemmer registrerer at Arbeiderpartiet ikke lengre står ved denne politikken.

Disse medlemmer understreker at det bør bli enklere å kombinere uføretrygd og lønnsinntekt, men står ved sitt tidligere forslag til ny avkortningsmodell. Disse medlemmer støtter derfor ikke lovproposisjonen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en ny avkortingsmodell for uføretrygd, hvor fribeløpet på 0,4 G beholdes og det samtidig innføres halvert avkorting opp til 1,2 G, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at fribeløpet for uføre er et sentralt virkemiddel for å sikre økonomisk trygghet for personer med varig nedsatt arbeidsevne. Dette medlem understreker at mange uføre enten ikke har mulighet til å jobbe, eller kun kan ha svært begrensede inntekter som følge av sykdom eller funksjonsnedsettelse. Et tilstrekkelig fribeløp er avgjørende for å sikre at folk kan teste ut restarbeidsevne, forhindre fattigdom og økonomisk utrygghet i denne gruppen.

Dette medlem mener at tidligere nivå på fribeløpet har bidratt til uforholdsmessig avkorting av uføretrygd, også ved beskjedne og sporadiske inntekter. Dette har skapt uforutsigbarhet og økonomisk belastning for en gruppe som allerede lever med store helsemessige utfordringer. Dette medlem mener velferdsordninger for uføre må bygge på tillit og ta utgangspunkt i folks faktiske livssituasjon.

Dette medlem viser til budsjettavtalen for 2026, der Sosialistisk Venstreparti har fått gjennomslag for å styrke fribeløpet for uføre til 1 G. Dette medlem mener styrkingen bidrar til økt økonomisk trygghet, større forutsigbarhet og et mer rettferdig inntektssikringssystem for uføre, og anser dette som et viktig velferdspolitisk gjennomslag.

Dette medlem merker seg at både brukerorganisasjoner og enkeltpersoner har gitt uttrykk for at økt fribeløp oppleves som et nødvendig og etterlengtet tiltak. Dette medlem viser til tilbakemeldinger som peker på at tidligere inntektsgrenser har ført til stress, usikkerhet og frykt for økonomiske tap ved små inntekter, og at styrkingen av fribeløpet oppleves som et viktig bidrag til en mer tillitsbasert sosialpolitikk. Dette medlem mener slike erfaringer understøtter behovet for endringen.

Dette medlem understreker at økonomisk trygghet er en forutsetning for selvstendighet og deltakelse i samfunnet. Når uføre gis større handlingsrom innenfor det helsen tillater, styrkes også muligheten for sosial og økonomisk inkludering.

Dette medlem vil avslutningsvis understreke at Sosialistisk Venstreparti prinsipielt mener at uføre skal sikres stabile og forutsigbare ytelser som gir et økonomisk handlingsrom. Gjennomslaget for et styrket fribeløp er et viktig skritt i riktig retning, men dette medlem vil fortsatt arbeide for å bedre uføres levekår og økonomiske trygghet.

Dette medlem vil advare Arbeiderparti-regjeringen mot snikkutt i ytelsene til uføre, enten de rammer uføre som lever i par, eller uføre med barn. Dette medlem mener det er uakseptabelt at syke mennesker med varig nedsatt arbeidsevne får redusert sin økonomiske trygghet gjennom skjulte innstramminger i en dyrtid. Uføreytelser skal sikre et verdig liv og må ikke brukes som innsparingstiltak. Sosialistisk Venstreparti vil ikke støtte usosiale tiltak som svekker tryggheten for uføre og deres familier.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreslå en ny avkortingsmodell for uføretrygd, hvor fribeløpet på 0,4 G beholdes og det samtidig innføres halvert avkortning opp til 1,2 G, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (oppfølging av Stortingets vedtak om økt fribeløp for uføre)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd tredje punktum skal lyde:

Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen *et fribeløp etter bestemmelsene i folketrygdloven § 12-14 første ledd*.

Nåværende første ledd fjerde punktum blir tredje ledd nytt tredje punktum.

§ 29 tredje ledd første punktum skal lyde:

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 og inntekt av samme art fra utlandet.

II

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd tredje punktum skal lyde:

Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen *et fribeløp etter bestemmelsene i folketrygdloven § 12-14 første ledd*.

Nåværende første ledd fjerde punktum blir tredje ledd nytt tredje punktum.

§ 12 tredje ledd første punktum skal lyde:

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 og inntekt av samme art fra utlandet.

III

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere gjøres følgende endringer:

§ 15 første ledd tredje punktum skal lyde:

Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen *et fribeløp etter bestemmelsene i folketrygdloven § 12-14 første ledd*.

Nåværende første ledd fjerde punktum blir tredje ledd nytt tredje punktum.

§ 15 tredje ledd første punktum skal lyde:

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 og inntekt av samme art fra utlandet.

IV

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 10-5 fjerde ledd skal lyde:

Det ytes ikke stønad etter denne paragrafen til en person som *mottar avtalefestet pensjon* som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19. *Til en person som mottar uføretrygd og har en uføregrad på 100 prosent, kan det bare ytes stønad etter denne paragrafen dersom det er sannsynlig at stønaden vil føre til at personens pensjonsgivende inntekt vil overstige 40 prosent av grunnbeløpet per kalenderår.*

§ 12-14 første ledd skal lyde:

Når uføregraden fastsettes etter § 12-10, skal det fastsettes et bunnfradrag *per kalenderår*, som skal svare

til inntekt etter uførhet (se § 12-9 tredje ledd) *tillagt et fribeløp. Fribeløpet utgjør 40 prosent av grunnbeløpet dersom det er mindre enn 24 måneder siden virkningstidspunktet for uføretrygd eller virkningstidspunktet for økning av uføregraden. Deretter utgjør fribeløpet 100 prosent av grunnbeløpet.*

§ 12-14 sjettede ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om *beregning av bunnfradraget*, om reduksjon av uføretrygd på grunn av inntekt og om etteroppgjør.

V

I lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenestepensjon skal § 8-9 første ledd andre punktum lyde:

Mottar medlemmet uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntekt etter uførhet, som fastsatt etter § 8-3 tredje ledd, et tillegg tilsvarende fribeløpet etter folketrygdloven § 12-14 første ledd.

VI

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

Departementet kan gi forskrift om nærmere overgangsregler.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 19. mai 2026

Marian Hussein

leder og saksordfører

